

jongeren voor de misdaad kiezen. Inclusief de kans dat ze later doorgroeien tot machtige criminelen.

„Criminele carrières beginnen vaak in die stadswijken”, zei Peter Noordanus, voormalig burgemeester van Tilburg, in 2020 tegen het *Brabants Dagblad*. Hij verwees daarbij naar Ridouan Taghi, ooit een simpele hasjdealer in Nieuwegein, nu een van de kopstukken van de onderwereld. Als adviseur van het kabinet schreef Noordanus een ‘Pact voor de Rechtsstaat’, waarvan ook minister Yesilgöz een aantal zaken overnam in haar beleid. Onder meer de aanbeveling dat vooral ook de grote steden geld moeten krijgen om hun eigen gangsters-inde-dop op tijd de pas af te snijden.

Meer geld voor preventie

Terwijl Den Bosch nog nadenkt over de vraag wat het zou willen doen met de toegezegde subsidies van het Rijk, is er in Tilburg al heel wat in gang gezet. De gemeente krijgt vijftien jaar lang 2,1 miljoen euro van het kabinet en richt zich vooral op jongeren tot 27 jaar in de kwetsbare wijken West en Noord. In die twee stadsdelen gaat in het najaar ook een wijkrechtbank van start, ook met de bedoeling om de opeenstapeling van problemen een halt toe te roepen.

De gemeente wedt niet op één paard. De preventieve aanpak krijgt onder meer gestalte via gezins- en jongerencoaches, speciale jeugdboa's en extra onderwijsprogramma's. Maar al die professionals die daarmee aan de slag gaan, zullen zelf niet het verschil kunnen maken, voerspelt Faysal Settout. „Die kunnen hooguit dingen aanreiken, maar het zal in gezamenlijkheid met de gemeenschap moeten gebeuren.”

Settout heeft in Tilburg-Noord met zijn bedrijf Connect2jeugd de kans gekregen om de jongeren uit de wijk de weg te wijzen naar een betere toekomst. „We proberen wat meer gewicht te leggen op de goede kant van de weegschaal”, zo zegt Settout. „Samen met de jongeren bedenken we projecten waarmee ze hun kansen kunnen vergroten en ook echt het verschil kunnen maken.” Zo is er inmiddels een voetbalcompetitie georganiseerd. Daarbij proberen Settout en zijn medewerkers de jongeren ook warm te maken voor huiswerkondersteuning en examentrainingen. „Zodat ze de juiste focus hebben.” En in samenwerking met een betrokken wijkbewoner kwam er ook een voorlichtingsavond over de risico's van snus, de onder jongeren populaire nicotinezakjes.

De korte klap

‘Community building’ is het ideaal waar Settout in Tilburg-Noord naartoe werkt. Waarbij rolmodellen uit de wijk de anderen moeten laten zien dat het immer lonkende perspectief van de criminaliteit een verkeerde afslag is. „In een wijk als Noord is het voor sommige jongeren normaal als je je geld illegaal of half illegaal verdient. Er zijn jongens die misdaad zien als werk, niet als iets dat niet mag. Ze denken niet aan de consequenties. Veel jongeren kiezen ook voor een korte klap, ook omdat ze denken dat ze weinig te verliezen hebben. Rolmodellen kunnen laten zien dat misdaad heftige gevolgen kan hebben, dat het niet tof is.”

Tilburg-Noord, zo beseft ook Settout, is een wijk met een slechte reputatie. „Een deel van de jongeren gaat zich daar ook naar gedragen. Omdat ze menen dat

ze toch geen eerlijke kans krijgen, dikken ze het maar wat aan. Maar het is hier echt niet altijd moord en brand. Natuurlijk zijn er boefjes, maar de meesten willen wel. En ouders willen ook gewoon een goede carrière voor hun kinderen. Ze zijn vaak ook blij als we binnenkomen, soms vragen ze zelf om hulp. Veel gezinnen hebben moeite om het hoofd boven water te houden. Voor sommigen is het aanvragen van wat financiële steun al een hele uitdaging, daar helpen we ze dan ook mee.”

Niet alle jongeren zijn weg te houden van de misdaad, waarschuwt Jochem Zwerus, die lange tijd werkzaam was als jongerenwerker in Helmond, maar sinds enkele jaren actief is in heel Brabant. „Vijf procent van de jongeren kiest door omstandigheden bewust voor de misdaad, die zijn niet meer te redden. De helaasheid der dingen, noemen we dat. Daarnaast heb je een groep van 20 tot 25 procent die kwetsbaar is. Daar moet je je op richten, om te voorkomen dat ze doorgroeien. En als ze een keer iets fout hebben gedaan, moet je ze niet meteen als een baksteen laten vallen, want dan drijf je ze de criminele wereld in. Veel scholen hebben wel die neiging, maar je moet die jongeren erbij zien te houden. Zeker als je zegt dat je een inclusieve school wilt zijn.”

Gouden roltrap

Ook in Tilburg is te zien dat sommige jongeren al op 10- of 11-jarige leeftijd voor het eerst in aanraking komen met drugscriminaliteit. Ze stappen dan op een 'gouden roltrap' die ze linea recta naar de georganiseerde criminaliteit kan voeren, waarschuwde een aantal burgemeesters (onder wie Theo Weterings en zijn Bredase collega Paul Depla) twee jaar geleden in een manifest. In Tilburg is er daarom veel aandacht voor kwetsbare jongeren die van de basisschool naar het middelbaar onderwijs gaan. Zeker als bekend is dat er al een oudere broer in de criminaliteit zit, brengt de gemeente de gezinscoaches in stelling.

Op basis van eerder onderzoek schat Tilburg dat ongeveer 150 jongeren de stap naar de georganiseerde misdaad dreigen te zetten. Al ver voordat het – nu gevallen – kabinet-Rutte het programma Preventie met Gezag optuigde, schonk ook R-Newt, Tilburgs grootste jongerenwerkorganisatie speciale aandacht aan deze doelgroep. „Als je wilt voorkomen dat jongeren de zware misdaad inglijden, moet je echt in ze investeren”, zegt Rogier van Luxemburg, manager bij R-Newt. Een amicaal babbeltje aan de rand van het Cruyff Court volstaat niet, bedoelt hij. „Deze jongeren hebben het nodig om gezien te worden.”

In de Tilburgse wijken en buurten proberen jongerenwerkers van R-Newt al in een vroeg stadium te ontdekken welke jongeren extra aandacht en ondersteuning nodig hebben. Bijvoorbeeld omdat ze spijbelen op school, andere kinderen pesten of deel uitmaken van een criminele jeugdgroep. Zo nodig krijgen ze een-op-eenbegeleiding.

Van Luxemburg: „Jongerenwerkers zijn geen hulpverleners, maar als het nodig is kunnen we jongeren wel intensief ondersteunen. Dan neem je ze echt bij de hand. Bellen met de deurwaarder, helpen met het zoeken naar woonruimte, perspectief bieden. Jongerenwerk richt zich meestal op groepen, maar hier heb je het echt over individuele begeleiding, in samenwerking met hulp-

verleners of het onderwijs. Maar het blijft dansen op een dun koord, want het gaat niet altijd goed.”

Juist de jongeren die opgroeien in wijken waar de kansen op een geslaagd en succesvol leven klein zijn, lopen het risico om slachtoffer te worden van nietsontziende criminelen, stelde de Tilburgse burgemeester Theo Weterings eerder ook vast. „Het doet er wel degelijk toe waar je wieg heeft gestaan.”

Bij R-Newt zien de jongerenwerkers ook dat de inflatie, de sterk gestegen energieprijzen en de woningnood ertoe leiden dat de kansenongelijkheid in een stad als Tilburg nog verder toeneemt. Van Luxemburg: „In de achterstandswijken zie je dan dat veel jongeren kiezen voor het snelle geld dat soms letterlijk om de hoek aangeboden wordt. Even een klusje doen voor een paar honderd euro, dan kun je weer wat leuks kopen. Het puberbrein is nog in ontwikkeling, dus

‘In een wijk als Tilburg-Noord is het voor sommige jongeren normaal als je geld illegaal of half illegaal verdient’

– Faysal Settout, Connect2jeugd

Een bom vernielde een woning in Den Bosch.

ARCHIEFFOTO BART MEESTERS/MEESTERS MULTI MEDIA

ze staan niet stil bij de gevolgen. Wij houden ze dan voor dat een keuze voor de criminaliteit kan betekenen dat je achter de dikke deur komt te zitten. Of dat ze je een keer omleggen.”

Aannemelijk is ook dat veel licht verstandelijk beperkte jongeren – met een IQ tussen de 50 en 70 – een makkelijke prooi vormen voor gewetenloze criminelen. In jeugdgevangenissen schommelt het aantal gedetineerden met zo'n licht verstandelijke beperking al rond de 50 procent. Bij R-Newt herinnert een jongerenwerker zich dat, jaren geleden alweer, een jongen die de wacht moest houden bij een wietkwekerij daar iedere week een tientje voor kreeg plus een doos frikandellen. „Vooral met die frikandellen was hij enorm blij.”

De samenleving heeft de plicht om zulke jongeren te beschermen, zegt Van Luxemburg. „Zulke jongens hebben hulp en begeleiding nodig, maar die zorg schiet nu behoorlijk tekort.”